

Kashif Ahmad (B)

Spørgsmål om informationsmateriale i kommunens skoler

07-02-2024

Sagsnummer I F2
2024 - 2357

Kære Kashif

Dokumentnummer i F2
4723761

Du har den 30. januar 2024 stillet følgende spørgsmål til forvaltningen om informationsmateriale i kommunens skoler:

Sagsnummer i eDoc
2024-0034564

- 1. Er der på linje med det omfattende informationsmateriale, som blev udarbejdet ifm. København Kommunes modtagelse af fordrevne børn og unge fra krigen i Ukraine, udarbejdet retningslinjer eller andet materiale, der kan hjælpe eller give retning til, hvordan man som skole, lærer eller forældre kan møde de elever og deres familier, som er ramt af den humanitære krise i Palæstina?*
- 2. Hvordan håndterer Kommunens skoler og lærer de elever, som har mistet og er ramt af sorg ifm. folkedrabet i Gaza?*
- 3. Der findes eksempler på, at lærere har forbudt elever at tegne det palæstinensiske flag eller at have palæstinensiske symboler på tøjet. Ligesom der findes eksempler på, at lærere har forbudt elever at snakke om folkedrabet i Gaza, herudover på at forældre er blevet kontaktet, hvis en elev har fortalt om, at de har været med til en demonstration. I den forbindelse ønskes en redegørelse af kommunens retningslinjer for lærernes forbud, samt hvordan kommunen kan medvirke til at understøtte børnene i at tale om svære dilemmaer, som eksempelvis krigen i Ukraine og folkedrabet i Gaza?*

Besvarelse

Ad1 - *Er der på linje med det omfattende informationsmateriale, som blev udarbejdet ifm. København Kommunes modtagelse af fordrevne børn og unge fra krigen i Ukraine, udarbejdet retningslinjer eller andet materiale, der kan hjælpe eller give retning til, hvordan man som skole, lærer eller forældre kan møde de elever og deres familier, som er ramt af den humanitære krise i Palæstina?*

Der er ikke udarbejdet materiale til skolerne, der konkret vedrører konflikten i Gaza.

Alle københavnske kommunale institutioner og tilbud til børn og unge mellem 0 og 18 år skal udarbejde lokale sorg- og kriseplaner. Planen sikrer, at der er en ensartet køreplan for, hvordan skolen eller institutionen skal reagere, når børn oplever dødsfald eller andre

Center for Politik og HR
Ledelsessekretariatet
Rådhuspladsen 1 1550
København V

EAN-nummer
5798009382160

traumatiserende hændelser. Planerne skal afspejle lokale forhold og erfaringer og ligger typisk offentligt tilgængelig på institutionens hjemmeside. Som eksempel fremgår Øster Farimagsgade Skoles og Den Classenske Legatskoles Sorg- og kriseplan på skolernes hjemmeside – disse er ligeledes vedlagt som Bilag 2 og 3.

Der er desuden i november udarbejdet et brev til skolerne, der henviser til Red Barnets vejledning, om at tale med sit barn om begivenhederne i både Gaza / Israel og i Ukraine. Brevet er vedlagt som Bilag 1.

Derudover kan lærere og pædagoger trække på en række forskellige ressourcer, der kan understøtte arbejdet med formidlingen og håndteringen af børn og unges oplevelser i forbindelse med konflikten, herunder Åben Skole-forløb samt det tværkommunale samarbejde om anti-radikalisering. SSP-København har også et beredskab, der kan træde til, hvis skoler, politi eller myndigheder vurderer, at det er relevant.

Ad2 - *Hvordan håndterer Kommunens skoler og lærer de elever, som har mistet og er ramt af sorg ifm. folkedrabet i Gaza?*

Jævnfør ad1, så har alle skoler en sorg- og kriseplan, der danner rammen for, hvordan skolen håndterer det, når børn oplever dødsfald og traumatiserende hændelser.

Ad3 - *Der findes eksempler på, at lærere har forbudt elever at tegne det palæstinensiske flag eller at have palæstinensiske symboler på tøjet. Ligesom der findes eksempler på, at lærere har forbudt elever at snakke om folkedrabet i Gaza, herudover på at forældre er blevet kontaktet, hvis en elev har fortalt om, at de har været med til en demonstration. I den forbindelse ønskes en redegørelse af kommunens retningslinjer for lærernes forbud, samt hvordan kommunen kan medvirke til at understøtte børnene i at tale om svære dilemmaer, som eksempelvis krigen i Ukraine og folkedrabet i Gaza?*

Forvaltningen er ikke bekendt med, og der findes ikke forbud mod at tale om de omtalte eksempler.

En del af personalets opgave er løbende at tale med eleverne om de ting, der foregår i verden, og som påvirker dem i hverdagen. Det kan blandt andet ske som en del af undervisningen i de forskellige fag, i individuelle samtaler, i klassens time eller gruppedialoger, og ofte vil det være en i kombination af alle eller flere af disse elementer i skolen.

Bilag 1 - Brev fra skoler til forældre

Kære forældre

Når der er uro i verden, oplever vi ikke sjældent, at det forplanter sig på skolen. Eleverne hører fx deres forældre tale om konflikt eller krig derhjemme, og eleverne bringer det de hører og læser med ind i klasseværelserne. I diskussionerne i klasserne og i skolegården ser vi ofte, at en verserende krig bliver reduceret til et spørgsmål om, hvem der er de gode, og hvem der er de onde.

På vores skole har vi - ligesom mange andre steder - børn med familierelationer eller religiøs tilknytning til forskellige sider af sådanne konflikter. Det kan hurtigt udarte sig til konflikter i skoletiden, hvor børn kan komme til at sige sårende ting til hinanden, og presse hinanden til at vælge side.

Jeg skriver til jer forældre, så I ved, at det er noget, vi er meget opmærksomme på her hos os. Vi taler med eleverne om, at der kan være mange følelser i spil, når der fx er krig og konflikt, og at det er vigtigt at tænke over, hvad man får sagt, da vi ikke altid kender hinandens baggrunde. Der er fred i Danmark, og vi kan heldigvis altid blive enige om, at det skal der blive ved med at være. Uanset vores forskellige ophav og standpunkter i øvrigt.

På vores skole hylder vi mangfoldighed, og ser det som en styrke, at vores elever har mange forskellige etniske baggrunde. Vi er stolte over at være med til at lære vores elever at være rummelige over for hinanden, og hos os tager vi dannelsen af børnene alvorligt. Dannelse for os handler netop om at være bevidst om, at vi alle har et personligt og socialt ansvar for hinanden, det handler om personlig integritet og om at have en bred almen viden om blandt andet historie og samfund. Det arbejder vi med hver dag, og vi vil også gerne opfordre jer til at tale med jeres børn om det derhjemme. Internationale problemer hører til i internationale rum, og i skolen skal børnene have fred, så de kan trives og lære noget.

Til samtalerne er der fin inspiration at hente hos materialer fra Red Barnet:

[Sådan taler du med dit barn om de voldsomme kampe i Israel og Gazastriben - Red Barnet](#)

[Sådan taler du med børn om krigen i Ukraine - Red Barnet](#)

SORG- OG KRISEPLAN

Øster Farimagsgades Skole

ØSTER FARIMAGSGADES SKOLE

ØSTER FARIMAGSGADE 40 · 2100 KØBENHAVN Ø
TLF. 33 66 39 00

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1. Hvis en i elevens nærmeste familie bliver syg	3
Procedure	3
2. Hvis en elevs nærmeste familie dør	4
Procedure:	4
<i>Lige efter dødsfaldet: .....</i>	<i>4</i>
<i>Når det bliver hverdag igen: .....</i>	<i>4</i>
3. Hvis en elev bliver alvorligt syg	5
Procedure	5
Tilbage i klassen efter langtidssygdom... Hvad nu?	5
<i>Procedure: .....</i>	<i>5</i>
4. Hvis en elev dør	6
Procedure	6
<i>Lige efter dødsfaldet: .....</i>	<i>6</i>
<i>Dagen efter dødsfaldet: .....</i>	<i>6</i>
<i>Begravelsen: .....</i>	<i>7</i>
<i>Tiden efter begravelsen: .....</i>	<i>7</i>
5. Hvis en elev er i sorg og/eller krise.....	7
Sorgens fire stadier:.....	8
Information om døden indenfor andre trosretninger.....	9

Denne sorg- og kriseplan er tænkt som en vejledning for skolens personale, hvis en ulykke eller et dødsfald finder sted.

Sorg og kriseplanen kan sættes i kraft ved følgende:

- Hvis en elevs nærmeste familie bliver syge*
- Hvis en elevs nærmeste familie dør*
- Hvis en elev bliver alvorligt syg*
- Hvis en elev dør*
- Hvis en elev er i sorg og/eller krise.*

Forord

Når et barn mister eller er udsat for andre alvorlige hændelser, påhviler det de voksne, der har den daglige kontakt med barnet at tage hånd om situationen.

Mange voksne kan have svært ved at forholde sig til sorg, død eller andre alvorlige/traumatiske kriser. Erfaringen viser, at det mindst konstruktive er at lade som ingenting. Åbenhed om det skete er, uanset hvor trist og traumatisk det end måtte være, den bedste støtte for barnet.

Enhver traumatisk oplevelse skal tages alvorligt, og på Øster Farimagsgades Skole har man, som ansat, et ansvar for, at skolens ledelse bliver orienteret. Traumatiske begivenheder er forskellige og påvirker forskelligt. Derfor findes der ingen færdige anvisninger, men der lægges op til, at alle medarbejdere er sin rolle bevidst.

Ikke alle hændelser er ens. Derfor skal indholdet i sorg- og kriseplanen forstås som en vejledning, som tilpasses den enkelte sag.

1. Hvis en i elevens nærmeste familie bliver syg

Hvis man modtager en besked eller bliver informeret på anden vis, om en alvorlige sygdom i en elevs familie, skal man orientere skolens ledelse og klasseteamet.

Procedure

Følgende procedure træder dernæst i kraft:

1. Kontakt forældrene. Mail er fint, men du kan eventuelt også invitere dem over på skolen til en afklarende samtale og her bede forældrene om at udfylde en samtykkeerklæring¹, så vi eventuelt er klar til samarbejdet med PPR, Socialforvaltningen og Sundhedsplejerskerne.
2. **Møde:** Invitér mødedeltagerne: teammakker, skolens ledelsesrepræsentant, sorg-krise medarbejderen og skolens inklusionspædagog. Dette team er det fremadrettede sorg-kriseteam ifbm. med eleven
3. **Inden mødet** skal man orientere sig i det materiale, der ligger i sorg-krise kassen². I sorg- og krisekasserne ligger materiale med flere eksempler på breve til klassen og andre gode beskrivelser til forløbet.
4. **På mødet**
  - Forældrene har mulighed for at fortælle, hvad status er for sygdomsforløbet, og hvordan det påvirker familien. Opfodrer gerne og spørg ind til hvordan og hvornår, de ønsker klassens elever og forældre skal orienteres.
  - Aftal en ny mødedato og hvem der fremover er tovholder og kontaktperson³.

---

¹ Skolens samtykkeerklæring ligger på skolens kontor, men samtykkeerklæringen kan også gives mundtligt og pr. mail.

² Kasserne finder man på skolens pædagogiske læringscenter og i Ressourcecentret på 1. sal

³ Kontaktpersonen sikrer, at den udfærdigede handleplan lægges på intra

2. Hvis en elevs nærmeste familie dør

Nærmeste familie er elevens mor, far eller søskende.

Procedure:

Lige efter dødsfaldet:

1. Informér skoleledelsen om dødsfaldet. Skoleledelsen orienterer herefter resten af personalegruppen.
2. Klasselæreren orienterer klassen - måske ønsker de pårørende selv at informere klassen, eller at være til stede, når der informeres, hvilket skal afklares, hvorefter information gives.
3. Tal åbent om dødsfaldet i klassen, evt. mens eleven ikke er til stede. Fortæl, om muligt, hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor må vise ekstra omtanke.
4. Tal også åbent, mens eleven er der.
5. Der skal tages kontakt til hjemmet inden begravelsen enten af en af klassens lærere, en repræsentant for ledelsen eller af en kontaktforælder. Spørg hjemmet om de har en holdning til at eventuelle klassekammerater deltage begravelsen. Der deltager altid en repræsentant fra ledelsen.
6. Hvis elever ønsker at deltage skal disse ledsages af deres forældre
7. Hvis det er muligt, så er det en god idé, at klasselæreren deltager i begravelsen.
8. Aftal med forældrene hvordan og hvornår eleven vender tilbage til skolen. Find en dato til et opfølgingsmøde, og afklar hvem der deltager på dette.

Når det bliver hverdag igen:

1. Klasseteamet afholder et statusmøde og finder en mødedato sammen med elevens sorg- og kriseteam. Deltagerne på mødet er følgende: forældre el. nærmeste familie, lærerteamet, en ledelsesrepræsentant, sorg- og krisemedarbejderen, inklusionspædagogen, evt. PPR-psykolog og skole/socialrådgiver (*hvis der skulle være behov for hjælp fra det offentlige i hjemmet*)
  - a. **Inden mødet:**
det kan være en god hjælp for eleven at deltage i børns og unges sorgsamtalegrupper. Kontakt *Børn, Unge og Sorg*⁴ inden mødet og hør hvornår der er plads på et fremtidigt hold.
  - b. **På mødet:**
    - Hvad er status hos forældrene/de nærmeste? De informeres, om skolens muligheder for at støtte fra Socialforvaltningen, PPR. Det aftalte skrives ind i en dynamisk handleplan, som sorg- og krisemedarbejderen er ansvarlig for at løbende opdatere
    - Planlæg et børnemøde så eleven kender sine hjælpere på skolen.
2. Sorg- og -kriseteamet sørger for, at der bliver fulgt op på eleven og vil løbende afholde Barnets Stemme interviews med eleven for at følge sorgprocessen.

---

⁴ Kontaktoplysninger Børn, Unge og Sorg: <https://bornungesorg.dk> eller 7020 9903

OBS! Du kan finde undervisningsforløb og materiale i sorg- og krisekasserne, som er på skolens pædagogiske læringscenter og i ressourcecenteret på 1. sal.

3. Hvis en elev bliver alvorligt syg

Hvis du modtager en besked eller hører af andre veje om en elevs alvorlige sygdom, skal du orientere skoleledelsen og klasseteamet.

Procedure

Klasseteamet eller ledelsen skal derefter følgende:

1. Kontakt forældrene. Mail er fint, men du kan eventuelt også invitere dem over på skolen til en afklarende samtale og her bede forældrene om at udfylde en samtykkeerklæring⁵, så vi eventuelt er klar til samarbejdet med PPR, Socialforvaltningen og Sundhedsplejerskerne.
2. Invitér mødedeltagerene: teammakker, skolens ledelsesrepræsentant, sorg-krise medarbejderen, skolens inklusionspædagog. Dette team er det fremadrettede sorg-kriseteam ifbm. med eleven
3. **På mødet**
  - Forældrene har mulighed for at fortælle, hvad status er for sygdomsforløbet, og hvordan det påvirker familien. Opfodrer gerne og spørg ind til hvordan og hvornår, de ønsker klassens elever og forældre skal orienteres. I sorg- og krisekasserne ligger der flere eksempler på breve fra klassen. Skolen kan også tilbyde at skrive og sende et brev ud, som godkendes af forældrene forinden.
  - Aftal hvem der er tovholder ift. eleven og find ud ad hvordan og hvor ofte, der skal afholdes statusmøder (dette kan ske over telefonen eller pr. Mail). Dette nedskrives i en handleplan, der sendes umiddelbart efter til forældrene.
4. Klassens forældre og elever orienteres om elevens alvorlige sygdom. I sorg- og krisekasserne kan du finde forslag til, hvordan man kan arbejde med sorg/sygdom i undervisningen.
5. Der indkaldes til teammøde med sorg-krise teamet. Status og opfølgning på handleplan.

Tilbage i klassen efter langtidssygdom... Hvad nu?

Når en elev skal tilbage i klassen efter et længere sygdomsforløb, er det godt at afklare:

- Hvad ved vi om forløbet og hvordan er udfaldet?
- Afklaring af hvordan eleven kan indhente den faglige læring, og udpegning af ressourceperson, som hjælper til med dette.
- Hvad udtaler barnet sig om sit liv nu?

Procedure:

1. Sorg- og kriseteamet indkalder til et "velkommen tilbage" møde med forældre, eleven og klasseteamet, hvor der udarbejdes en handleplan for elevens tilbagevenden til skolen.

---

⁵ Skolens samtykkeerklæring ligger på skolens kontor, men samtykkeerklæringen kan også gives mundtligt og pr. mail.

2. På mødet:

- Der afklares en status fra forældrene og eleven selv. Hvordan ser de faglige, sociale og personlige progressioner ud? Kan eleven komme tilbage på lige vilkår eller er det på deltid el. andre vilkår? Skal der sættes ind med ekstra hjælp via særlige forløb, hjemmeopgaver, fjernundervisning?
- Fokus på mødet: Hvordan taler vi om sygdommen, når det går godt. Angsten for at det kan ske igen, kan være en iboende følelse hos eleven.

4. Hvis en elev dør

Procedure

Lige efter dødsfaldet:

1. Skoleledelsen underretter klassens lærere og pædagoger (eller omvendt).
2. Skoleledelsen har ansvar for at orienterer området kriseteam.
3. Resten af personalet samles i den førstkommende pause. Skoleledelsen vil desuden underrette de ansatte, som ikke er til stede på arbejdspladsen, også Fritidsinstitutionen.
OBS! Ingen børn får besked før det øvrige personale
4. Barnets klasse underrettes af klasselæreren i et samarbejde med området kriseteam, som er sammen med klassen resten af skoledagen. Under samværet med børnene er det vigtigt at huske på, at der tales åbent og konkret om det, der er sket. Der skabes mulighed for, at børnene kan tale om det, de tænker og føler.
5. Klasselæreren og evt. klassens pædagog sørger for at sikre, at ingen børn sendes hjem, før forældrene er underrettet, om det skete (eleverne får et brev med hjem fra kontoret eller besked over forældreintra). Forældrene gøres i brevet opmærksomme på, at ingen elever bør være alene hjemme, når de kommer hjem fra skolen/fritidshjem/klub.
5. Orienter forældrene til de børn, der eventuelt ikke er til stede den dag, om det skete.
6. Klassens lærere vurderer derefter selv, hvad der er mest hensigtsmæssigt resten af skoledagen. Tiden må have lov til at stå stille i sådan en situation. Væsentligt er dog, at børnene er på skolen, indtil skoledagen er forbi. De pædagogiske personale i samarbejde med området kriseteam bør være opmærksomme på børn, som reagerer særlig voldsomt på det skete og eventuelt underrette hjemmet, inden eleven sendes hjem.

OBS. Det er meget vigtigt, at klasselæreren/klasselærerne får meget støtte og hjælp af kollegerne. Vær ærlig hvis du ikke føler, at du kan magte opgaven. Tal med din skoleledelse om dette.

Skolens øvrige klasser underrettes af deres lærere eller af skolens ledelse.

Dagen efter dødsfaldet:

1. Flaget hejses på halv, når samtlige klasser er underrettet. Det er skoleledelsens opgave at drage omsorg for, at dette bliver gjort.
2. Der skrives et brev til klassekammeratens hjem. Skoleledelsen drager omsorg for dette.
3. Skoleledelsen skriver en meddelelse til samtlige elever på skolen om dødsfaldet.

4. Mindehøjtidelighed for skolens/fritidsinstitutionens børn og ansatte bør afholdes helst dagen efter meddelelsen om dødsfaldet. Hvis det er muligt, inddrages børnene fra den pågældende klasse i planlægningen af mindehøjtideligheden, f.eks. med ideer til salmer/sange, musik, udsmykning og forskellige indlæg.
5. Skoleledelsen drager omsorg for, at de pårørende inviteres til mindehøjtideligheden.

Begravelsen:

1. Det aftales med skoleledelsen, hvem der spørger de pårørende, om de ønsker at lade barnets klassekammerater deltage i begravelsen. Hvis de pårørende er indforstået hermed, sker følgende:
2. Tal åbent om dødsfaldet i klassen. Fortæl, om muligt, hvad der er sket.
3. Der skal tages kontakt til hjemmet inden begravelsen enten af en af klassens lærere, en repræsentant for ledelsen eller af en kontaktforælder. Spørg hjemmet om de har en holdning til at eventuelle klassekammerater deltage begravelsen. Der deltager altid en repræsentant fra ledelsen.
4. Hvis elever ønsker at deltage skal disse ledsages af deres forældre
5. Hvis det er muligt, så er det en god idé, at klasselæreren deltager i begravelsen.
  - a. Når dagen for begravelsen er fastsat forbereder klasselæreren eleverne på, hvad der skal ske ved begravelsen – dette er vigtigt, omend børnene skal deltage i begravelsen ifølge med sine forældre eller ej.
  - b. Klasselæreren/teamet sørger for at sende blomster til begravelsen fra klassen, og skoleledelsen sørger for, at der sendes blomster fra skolen og fritidsinstitutionen.

Tiden efter begravelsen:

Følgende kan med fordel inddrages i tiden efter:

- Det er en god ide, at lade klassens elever skrive til afdøde barns hjem.
- Klassen kan besøge gravstedet (måske ved bestemte lejligheder).
- Samtaler i klassen i tiden efter begravelsen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning. Alle spørgsmål er vigtige.
- Hav evt. en samtale med sorg- og kriseteamet, hvis der er behov for fælles planlægning til fremadrettet at tage sig af klassen, ift. hvis der f.eks. opstår spørgsmål/ følelser, som de vil snakke om, og som kan være rart at gøre i fællesskab.

5. Hvis en elev er i sorg og/eller krise

Som medarbejder kan man føle sig utilstrækkelig ved mødet med et barn, som har oplevet et alvorligt tab. For at afhjælpe dette kan skoleledelsen anmode om supervision gennem PPR eller klasse- teamet kan hente sparring hos skolens sundhedsplejersker.

Som klasselærer/medarbejder på Øster Farimagsgades Skole er du én del af et professionelt fællesskab af voksne uden for familien, der kan hjælpe og støtte eleven igennem sorgprocessen. Vær opmærksom på barnet og vis, at du er parat til en snak, hvis barnet udtrykker behov samt vær nysgerrig, når barnet ikke udtrykker behov.

Det er vigtigt, at du som den voksne tør tage initiativet i forhold til barnet. Som medarbejder er du isbryderen, og barnet vil oftest gerne selv tale om det skete. Barnets sorg skal respekteres, og ud fra dit kendskab til barnet og i samråd med hjemmet og teamet støttes barnet til at overvinde og gennemgå sin sorgproces

Sorgens fire stadier:

1. Chokfasen
2. Varer fra et øjeblik til nogle døgn.
3. Reaktionsfasen: Kan vare i flere uger.
4. Bearbejdningsfasen: Kan vare i over et år
5. Ny-orienteringsfasen: Vil bestå hele tiden. Individet vil leve med et ar i sjælen, som aldrig forsvinder.

Omsorg er ikke at sige:

- jeg ved, hvordan du har det
- det bliver nok snart godt igen
- det kunne have været endnu værre
- du har jo os
- sådan skal du ikke tænke/føle
- det er skæbnen/en del af Guds plan
- der er nok en mening med det
- ring til mig, hvis der er noget
- du må se fremad og lægge det andet bag dig
- du må ikke dyrke sorgen
- forsøg at lade være med at tænke på det

Information om døden indenfor andre trosretninger

En skoles elevgruppe består af mange forskellige trosretninger. Vi har valgt at linke til en kort beskrivelse af begravelsesritualer indenfor islam og jødedommen

Jødedommen:

<https://www.religion.dk/joededom/saadan-foregaar-en-joedisk-begravelse>

Islam:

<https://www.religion.dk/islam/saadan-foregaar-en-muslimsk-begravelse>

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

Forord :

At alle kan rammes af sorg, kan ingen umiddelbart forhindre. Men som voksne har vi et særligt ansvar for, at børn, som kommer ud for forskellige former for sorg, ikke føler sig isoleret i en uoverskuelig situation.

For børn og voksne kan der opstå mange krisesituationer.

På Den Classenske Legatskole har vi udarbejdet en handleplan, der skal bruges, ”når det der ikke må ske, sker”.

1. Hvis en elev dør.
2. Hvis en elev mister en af sine nærmeste.
3. Hvis en ansat på skolen dør.
4. Skilsmisse, alvorlig sygdom, kaossituationer o. lign. i hjemmet.
5. Bilag, Procedure ved elevs tilskadecomst, PPR-vejledning.

Det er meget vigtigt at forældre orienterer os, når der sker noget alvorligt for børnene.

Hvis en elev dør

Lige efter dødsfaldet

- Den der først får kendskab til dødsfaldet, underretter ledelse og klassens to tættest tilknyttede lærere.
- Skoleleder underretter det øvrige personale.
- Skolesundhedsplejerske og skolepsykolog kontaktes, så de kan være til stede på skolen
- En af klassens lærere, typisk klasselæreren, tager kontakt til hjemmet og tager evt. på besøg for at få konkrete oplysninger om, hvad der er sket :
  - Er der oplysninger, der skal videregives til fritidshjemmene.
  - Fortælle hvad der vil ske på skolen i forbindelse med dødsfaldet.
  - Afklaring af om forældrene ønsker at deltage i en del af forløbet.
- Elevens klasse underrettes af klassens to lærere, som bliver hos klassen resten af dagen.

Klassen orienteres

- *Gør informationen alderssvarende, undgå abstrakte forklaringer, brug konkrete ord.*
- *Giv tid til, at eleverne kan opfatte det skete (gentag budskabet).*
- *Vær nærværende – vær til stede – vær lyttende – skjul ikke dine egne følelser.*
- *Lad børnene vide, at det er normalt at reagere.*
- *Informér dem om de almindelige reaktioner.*
- *Lad dem vide, at det er smertefuldt men nødvendigt at arbejde sig igennem sorgen og følelserne.*
- *Vær den, der uopfordret taler med børnene.*

- Lærerne sørger for, at ingen af klassens elever er alene, når han/hun kommer hjem – de kan evt. tage med hinanden hjem. Elevernes forældre kontaktes.
- Skolens øvrige klasser underrettes af den lærer, der på det pågældende tidspunkt har klassen.
- Når samtlige klasser er underrettet, hejses flaget på halv stang.
- Skolelederen sørger for så vidt muligt for, at sundhedsplejerske og skolepsykolog er til stede på skolen.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

- Det overvejes, om det er nyttigt med et forældremøde før begravelse / bisættelse, hvor der kan tages stilling til evt. deltagelse.
- Det overvejes, om der evt. skal afholdes en mindehøjtidelighed evt. med deltagelse af en præst.
- Én af klassens lærere (klasselæreren) eller skoleledelsen overbringer hjemmet en buket og udtrykker skolens medfølelse. Vær opmærksom på, at familier med anden etnisk baggrund end dansk kan have andre traditioner.

Om begravelsen / bisættelsen.

- Før begravelsen / bisættelsen og inden forældremødet spørges de pårørende af en af klassens lærere eller evt. via hjemmets præst, om de ønsker at lade elevens klassekammerater deltage i begravelsen.
- Hvis forældrene ønsker skolens deltagelse i begravelsen, deltager to repræsentanter fra skolen.
- Når dagen for begravelsen er fastsat, får elevens klasse en kortfattet meddelelse med hjem om deltagelse i begravelsen. Det bør nævnes, at det er vigtigt, at eleverne har voksne at være sammen med under og efter begravelsen. I særdeleshed, når det drejer sig om de yngste klassetrin.
- Det vil være godt, at så mange af eleverne som muligt kan være med ved begravelsen, da det kan være af stor betydning for bearbejdning af sorgen i den nærmeste tid.
- Tal indgående i klassen om, hvad der skal ske ved begravelsen. Dette er vigtigt, hvad enten børnene skal deltage i begravelsen eller ej.
- Skolen sender en krans med bånd. Vær opmærksom på, at familier med anden etnisk baggrund end dansk kan have andre traditioner.
- På begravelsesdagen hejses flaget på halv stang.

Opfølgning.

- Det er meget vigtigt, at de to lærere omkring klassen får megen støtte og hjælp af kollegerne og ledelsen.
- Vær opmærksom på elevernes forskellige sorgreaktioner. Nogle bearbejder hurtigt sorgen efter, at dødsfaldet er blevet kendt. Andre vil først få mærkbare reaktioner noget efter.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

- Skyldfølelse er typiske udslag af sorgreaktioner hos børn og unge mennesker. Hos børn forbindes skyldfølelsen ofte med, om de fortsat kan lege og have det sjovt.
- Sorgens fire stadier:
  - Chokfasen: varer fra et øjeblik til nogle døgn.
  - Reaktionsfasen: kan vare flere uger.
  - Bearbejdningsfasen: kan vare flere år.
  - Nyorienteringsfasen: vil bestå hele tiden. Individet vil leve med ar i sjælen, som aldrig forsvinder.
- Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.

Et eksempel på en klassesamtale i forbindelse med dødsfald eller anden krisesituation.

Introduktion:

- *Legaliser forskellige følelser*
- *Understreg betydningen af at tale om følelser*
- *Det kan også gøre ondt at tale*

Fakta:

- *Alle fortæller, hvad de har fået at vide, hvordan og hvornår. Her skabes en fælles platform, viden formidles og misforståelser rettes.*
- *Voksne undervurderer ofte børns behov for information*

Tanker og reaktioner:

- *Hvad tænker du om det ?*
- *Hvad er det værste for dig ved det skete?*
- *Opfølgning senere – hvordan har eleverne det nu?*

Informationer:

- *Understreg det normale i følelser og reaktioner.*
- *Forberedelse på de fremtidige reaktioner og følelser.*
- *Gode råd:*
Snakke med forældre og venner

- På de ældste klassetrin kan det være givende med sådanne samtaler i mindre grupper.
- Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen eller evt. familiens præst kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

Hvis dødsfaldet sker i en ferie.

Den medarbejder, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter ledelsen og klasselæreren.

Mindestund arrangeres den første dag efter ferien efter aftale med afdøde elevs hjem. Forløbet i klassen foregår også den første dag efter ferien.

Hvis en elev mister en af sine nærmeste.

Lige efter dødsfaldet

- Bliver en elev kaldt hjem fra skole p.gr.a. et dødsfald, uden først at være blevet informeret af nærmeste familie/pårørende, skal eleven orienteres af en fra skolens ledelse sammen med en af klassens tæt tilknyttede lærere. Eleven skal følges hjem.
- Sker dødsfaldet udenfor skoletiden, orienteres elevens klasse hurtigst muligt af én af lærerne (oftest klasselæreren).
- Aftal med hjemmet, hvordan emnet tages op i klassen / fritidshjem/klub.
- Tal åbent om det i klassen, mens eleven ikke er til stede. Fortæl om muligt, hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor bør vise ekstra omtanke.
- Tal i fornødent omfang om det skete, når eleven er tilbage.

Opfølgning

- Klassens lærere tager sig særligt af eleven.
- Vær opmærksom på elevens sorgreaktioner.
- Læs i øvrigt ”opfølgning” under ”Hvis en elev dør”.

Hvis en ansat på skolen dør.

Lige efter dødsfaldet

- Skolens ledelse tager kontakt til familien og nærmeste kollega.
- Skolelederen underretter det øvrige personale ved først givne lejlighed.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

- Klasserne informeres af én af klassens faste lærere.
- Hvor det er klasselæreren, der er død, må klassen informeres af en fra skolens ledelse. Man bør for de yngste elevers vedkommende så vidt muligt sørge for, at ingen elev kommer hjem til et tomt hus.
- Én af klassens lærere kontakter forældrerepræsentanterne i den / de berørte klasser.
- Eleverne i den / de berørte klasser får en kortfattet skriftlig meddelelse fra ledelsen med hjem.
- Når samtlige klasser har fået besked, hejses flaget på halv stang, ledelsen tager stilling til, om man samles til en kort mindehøjtidelighed.
- Tal konkret om det, der er sket.
- Lad eleverne tale om tanker og følelser.
- Skolesundhedsplejerske og skolepsykolog kan evt. kontaktes, så de kan være til stede på skolen.

Om begravelsen

- Ledelsen informerer personalet om begravelsen.
- På begravelsesdagen hejses flaget på halv.
- Skolens sender en krans med bånd. Ledelsen deltager altid, hvis der ikke er udtrykt ønske om noget andet.
- Kolleger, der ønsker at deltage i begravelsen, kan naturligvis deltage.

Opfølgning

- Det er vigtigt med kollegial støtte og hjælp.
- Vær opmærksom på forskellig sorgreaktion hos såvel eleverne som kolleger.
- Skyldfølelse er typiske sorgreaktioner hos børn og unge mennesker.
- Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

- Skolepsykologen og sundhedsplejersken kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

Når en pensioneret medarbejder dør

- Ved en pensioneret medarbejders død sender skolen en bårebuket.
- Kolleger, der ønsker at deltage i begravelsen, kan naturligvis deltage.

Skilsmisse, alvorlig sygdom, kaossituationer o. lign. i hjemmet.

Hvad skal der gøres?

- Når ovenstående erfarer, orienteres klasselæreren.
- En af de til klassen tæt knyttede lærere (oftest klasselæreren) kontakter hjemmet for at finde ud af:
  - Hvad skal der gøres?
  - Hvem skal orienteres?
  - Hvilken rolle skal skolen påtage sig?
- Klassens lærere orienterer de øvrige lærere og evt. ledelsen
- Kontakt ressourcepersoner / videnspersoner indenfor kræftsygdom o. lign., som kan komme ud på skolen og fortælle klassen om det.

DEN CLASSENSKE LEGATSKOLE

– skolen i centrum

Vester Voldgade 98
1552 København V
Telefon 3311 3109
Telefax 3313 3236
mail@dcl.kk.dk

Procedure ved børns tilskadekomst – ved skader større, end vi selv kan klare.

- Husk altid at have en mobiltelefon med på tur samt telefonnummer og adresse på skolen. Hvis det er alvorligt ring 112 med det samme. Lad mobilen være tændt, så redningsvæsenet kan spore dig.
- Gør dig klart hvad der er sket, og hvor stor skaden er.
- Stands ulykken. Resten af børnegruppen skal sætte sig ned, så man har overblik over gruppen.
- Kontakt ALTID kontoret / ledelsen ved tilskadekomst.
- **Sker skaden på skolen** - find barnets stamkort i mappen.
- Kontakt forældrene eller bed kontoret om hjælp.
- Få at vide, om forældrene selv kan tage på skadestuen med barnet.
- Er forældrene ikke i bil - ringes efter Taxa eller ambulance .
- Er forældrene ikke med barnet på skadestuen, sendes barnet af sted med en medarbejder fra skolen, og forældrene kontaktes så hurtigt som muligt.
- Udtal dig ikke til pressen.